

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра Економіки підприємств міського господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Директор ЦПО та ЗН
(підпис) (Ачкасов А.Є.)
“ 10 ” 2014 року
 М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА**

галузь знань 0305 – Економіка і підприємництво

спеціальність 7.03050401 – Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)

Центр післядипломної освіти та заочного навчання

2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма дисципліни «Оцінка та управління конкурентоспроможністю підприємства» для слухачів другої вищої освіти за спеціальністю 7.03050401 – Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)

Розробники: к.е.н. Жовтяк Ганна Анатоліївна _____
(підпис)

Робочу програму схвалено на засіданні випускової кафедри економіки підприємств міського господарства

Протокол від “27” вересня 2014 року № 3

Завідувач випускової кафедри _____ (Ачкасов А. Є.)
(підпис)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. №46-01.

Методист НМВ _____ (Чижоренко В.В.) “ 10 ” 12 2014 р.
(підпис) (ПІБ)

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова , 2014 рік

© Жовтяк Ганна Анатоліївна, 2014 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників ↓↓↓	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів <u>2</u>	за вибором ВНЗ	Рік (роки) підготовки	
		-	2-й
		Семестр(и)	
		-	4-й
Загальна кількість годин – 72	Галузь знань 0305 – Економіка і підприємництво	Лекції*:	
		- год.	6 год.
Модулів – 1		Практичні, семінарські*:	
		... год.	4 год.
Змістових модулів (ЗМ) – 2		Лабораторні*:	
		- год.	- год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – ... самостійної роботи студента – ...	Спеціальність: 7.03050401 – Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)	Самостійна робота*:	
		- год.	62 год.
		Індивідуальні завдання:	
		- год.	18 год.
		Вид контролю:	
		-	залік
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання (ІЗ) Розрахунково-графічне завдання: «Оцінка конкурентоспроможності товару та формування цін на конкурентному ринку»	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст (друга вища освіта)		

Примітка:

* вказуються години відведені по дисципліні в цілому на дану навчальну роботу.

Питома вага кількості аудиторних годин в загальному обсязі дисципліни становить:

для заочної форми навчання – 13,9 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками з ефективного управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах господарювання.

Завдання – ознайомлення слухачів з новітньою теорією та сучасною практикою управління конкурентоспроможністю підприємства, що забезпечує його стабільне функціонування й розвиток; засвоєння слухачами теоретичних та практичних аспектів діагностики власної конкурентної позиції фірми на ринку; набуття слухачами навичок аналізувати галузь в цілому та прогнозувати еволюцію фірми в майбутньому, зрозуміти своїх конкурентів і своє власне становище та переводити цей аналіз у конкурентну стратегію в певному бізнесі; формування умінь самостійної розробки та прийняття управлінських рішень щодо управління конкурентоспроможністю конкретного підприємства та його структурних підрозділів; розвиток у слухачів дослідницьких і організаторських здібностей опанування та застосування методичних підходів щодо здобуття фірмою конкурентних переваг.

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухачі повинні

знати:

- основні конкурентні переваги та способи їхнього досягнення конкретним підприємством в залежності від ситуації, що складається;
- базові різновиди конкурентних стратегій, основні типи ринків та відповідні їм ефективні стратегії конкуренції;
- загальні та специфічні чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства;
- зміст основних положень сучасної концепції менеджменту якості;
- послідовність етапів створення на підприємстві системи менеджменту якості і забезпечення її ефективного функціонування;
- сутність загальної концепції управління конкурентоспроможністю підприємства та специфічні особливості управління конкурентоспроможністю організацій різних типів.

вміти:

- здійснювати аналіз положення підприємства у конкурентному середовищі; проводити діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії;
- здійснювати аналіз конкурентних переваг, якими володіє підприємство, та визначати ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності;
- виконувати розрахунки, що пов'язані з оцінкою ступеню інтенсивності конкуренції; здійснювати розрахунки щодо обґрунтування організаційно-технічних рішень, що спрямовані на підвищення якості продукції і продуктивності виробництва;

- виконувати розрахунки та здійснювати аналіз одиничних, групових та інтегральних показників конкурентоспроможності продукції та конкурентоспроможності підприємства;
- визначати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємства.

мати компетентності:

- здатність ідентифікувати усі види конкурентних переваг, якими володіє підприємство, та визначати ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності;
- здатність уточнювати масштаби конкурентного галузевого середовища підприємства й оцінювати розстановку сил;
- здатність кількісно оцінити величину ступеню інтенсивності конкуренції, здійснювати розрахунки щодо обґрунтування організаційно-технічних рішень, що спрямовані на підвищення якості продукції і продуктивності виробництва;
- здатність економічно обґрунтовувати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємства;
- здатність практично застосовувати моделі та методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства;
- здатність обґрунтувати та визначати різновид управління потенціалом підприємства задля його розвитку, підвищення конкурентоспроможності, вартості та ефективності.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи конкурентоспроможності підприємства.

Тема 1. Конкурентоспроможність як категорія й властивість підприємства в умовах ринку.

Сутність та види економічної конкуренції. Ринок як спільнота конкуруючих компаній. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки.

Тема 2. Конкурентне середовище підприємства.

Основні складові конкурентного середовища. Державна політика в сфері регулювання конкуренції. Рушійні сили ринку та інтенсивність конкуренції. Аналіз діяльності конкурентів.

Тема 3. Конкурентні переваги підприємства.

Сутність та співвідношення понять «ринкові чинники успіху», «ключові компетенції», «конкурентні переваги». Властивості конкурентних переваг. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Види та джерела формування конкурентних переваг.

Змістовий модуль 2. Інструментарій управління конкурентоспроможністю підприємства.

Тема 4. Конкурентні стратегії.

Система конкурентних стратегій підприємства. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції). Стратегії конкурентної поведінки підприємства. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії.

Тема 5. Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки.

Фактори, чинники та критерії конкурентоспроможності товару. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. Якість товару – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару.

Тема 6. Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства.

Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Специфічні особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів.

Тема 7. Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності.

Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни.

Тема 8. Менеджмент якості як фундамент забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства.

Ідеологія менеджменту якості. Інструментарій управління якістю. Система управління якістю. Забезпечення ефективного функціонування системи управління якістю. Якість – всесвітнє поле конкуренції.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен слухач має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення слухачем навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів.

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр/сем	срс		лек	лаб	пр/сем	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1. ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА (семестр 4) (назва)										
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи конкурентоспроможності підприємства.										
Тема 1.						6	1			5
Тема 2.						6	1			5
Тема 3.						7	1			6
Разом за ЗМ 1						19	3			16
Змістовий модуль 2. Інструментарій управління конкурентоспроможністю підприємства.										
Тема 4.						7			1	6
Тема 5.						9	1		2	6
Тема 6.						7	1			6
Тема 7.						6	1			5
Тема 8.						6			1	5
Разом за ЗМ 2						35	3		4	28
Індивідуальне завдання: «Оцінка конкурентоспроможності товару та формування цін на конкурентному ринку»										
Інд. завдання (ІЗ) Розрахунково- графічне завдання.		-	-	-		18	-	-	-	18
Усього годин						72	6		4	62

5. Теми семінарських занять

Не передбачено.

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального процесу, спрямованого на детальний аналіз слухачами під керівництвом викладача окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмінь і навичок слухачів до їх практичного застосування шляхом виконання практичних завдань та розв'язання управлінських ситуацій. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах (для виявлення рівня засвоєння студентами теоретичних положень) та завданнях різної складності (для оцінки вмінь і навичок слухачів до практичного використання програмного матеріалу дисципліни).

У перебігу практичного заняття здійснюється: попередній контроль знань, умінь і навичок слухачів; постановка загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю слухачів, вирішення завдань з їх обговоренням; розв'язування контрольних завдань, їх перевірка та оцінювання.

Зміст завдань та рекомендації по їх виконанню містяться в окремому методичному виданні.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Конкурентні стратегії		1
2	Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки		2
3	Менеджмент якості як фундамент забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства		1
Разом			4

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

8. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у слухачів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи слухачів заочної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 86,11 % (62 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (72 години). У ході самостійної роботи слухач має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних занять; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуального завдання за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку слухачами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю; систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового заліку.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота слухачів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання цін, статистичними матеріалами.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Конкурентоспроможність як категорія й властивість підприємства в умовах ринку.		5
2	Конкурентне середовище підприємства.		5
3	Конкурентні переваги підприємства.		6
4	Конкурентні стратегії.		6
5	Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки.		6
6	Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства.		6
7	Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності.		5
8	Менеджмент якості як фундамент забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства		5
	Розрахунково-графічне завдання		18
Разом			62

9. Індивідуальні завдання (ІЗ)

Розрахунково-графічне завдання «Оцінка конкурентоспроможності товару та формування цін на конкурентному ринку» – 18 годин.

Індивідуальне завдання (ІЗ) є видом позааудиторної самостійної роботи слухача та виконується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового заліку з даної навчальної дисципліни. Виконання ІЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, які здатні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Підготовка ІЗ передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх у процесі розв'язання конкретних економічних ситуацій.

Індивідуальне завдання (ІЗ) виконується самостійно при консультуванні з викладачем протягом вивчення дисципліни у відповідності з графіком навчального процесу.

Розрахунково-графічне завдання складається з титульного аркуша, змісту, повного розкриття однієї теоретичної теми, виконання двох практичних завдань, списку використаної літератури. Тему для виконання теоретичної частини роботи слухачі вибирають самостійно (узгодивши з викладачем) із переліку

запропонованих тем. Практичні завдання на РГЗ за 10 варіантами. Обсяг теоретичної частини – 10-12 сторінок друкованого тексту.

Підготовка якісного ІЗ є обов'язковою умовою отримання слухачем позитивної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

10. Методи навчання

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та практичних. При цьому використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Виконання вправ. Конспектування лекцій. Самостійна робота.

11. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у слухачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у слухачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою:

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять. Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- захист індивідуального завдання (РГЗ);
- експрес-опитування;
- проведення поточного тестування.

Підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточна і семестрова атестація та самостійна робота								Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль ...						ІЗ (РГЗ)
T1*	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
30%			50%					20%	100%
80%									

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диф. заліку	для заліку	
90-100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73	задовільно		D
60-63			E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	FX
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	F

13. Методичне забезпечення

1. Оцінка та управління конкурентоспроможністю підприємства. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічного завдання (контрольної роботи) (для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» і слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства») / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Г. А. Жовтяк. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 20 с.

14. Рекомендована література Базова

1. Балабанова Л. В. Управління конкурентоспроможністю підприємств. Навчальний посібник / Л. В. Балабанова, Г. В. Кривенко, І. В. Балабанова. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2009. – 256 с.
2. Драган О. І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти. Монографія. – К.: ДАКККиМ, 2006. – 160 с.
3. Конкурентоспособность товаров и услуг : учебник для бакалавров / И. М. Лифиц. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2013. – 437 с. – Серия : Бакалавр. Углубленный курс.
4. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / За заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.
5. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник / С. М. Клименко, О. С. Дуброва, Д. О. Барабась, та ін. – К. : КНЕУ, 2006. – 527с.

Допоміжна

1. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації : монографія / Л. Л. Антонюк. – К. : КНЕУ, 2004. – 275 с.
2. Гринько Т. В. Механізм формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках: монографія / Т. В. Гринько– Кривий Ріг : Видавничий Дім, 2005. – 322 с.
3. Дикань В. Л. Обеспечение конкурентоспособности предприятия : [монография] / В. Л. Дикань. – Х.: Основа, 1995. – 160 с.
4. Журило І. В. Конкурентоспроможність нової продукції промислово-виробничого призначення: теоретичні аспекти, методика прогнозування та забезпечення: Монографія: – Кіровоград, ПВД «Мавік», 2007. – 186 с.
5. Кныш М. И. Конкурентные стратегии: Учеб. пособие. – СПб.: Б. и., 2000. – 284 с.
6. Кобиляцький Л. С. Управління конкурентоспроможністю: Навчальний посібник. – К.: Зовнішня торгівля, 2003. – 304 с.
7. Котельников Д. І., Задорожна С. М. Управління конкурентоспроможністю: Навч. посіб.– К.: Видавничий дім «Слово». – 2004. – 168 с.
8. Павлова В. А. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка та стратегія забезпечення / Павлова В. А. – Дніпропетровськ : ДУЕП, 2006. – 276 с.
9. Піддубний І. О., Піддубна А. І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник / За ред. проф. І. О. Піддубного. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 264 с.
10. Портер М. Конкурентное преимущество: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость ; пер. з англ. / М. Портер. – 3-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 715 с.
11. Рубин Ю. Б. Конкуренция: упорядоченное взаимодействие и профессионализм в бизнесе. М.: Маркет ДС, 2008. – 464 с.
12. Савчук С. И. Основы теории конкурентоспособности / С. И. Савчук. – Мариуполь, 2007. – 520 с.
13. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации: Учебное пособие. – М.: Изд-во Эксмо, 2004. – 544 с.
14. Шевченко Л. С. Конкурентное управление: Уч. пособие. – Харьков: Эспада, 2004. – 520 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України: Офіційний сайт [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Міністерство регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства: Офіційний сайт [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://minregion.gov.ua/>
3. Сервер Верховної Ради України : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>
4. Цифровий репозиторій ХНУМГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>

Аркуш актуалізації

Робоча програма навчальної дисципліни «Оцінка та управління конкурентоспроможністю підприємства» за спеціальністю 7.03050401 – Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року